

UCHWAŁA NR XLVII/320/2024
RADY POWIATU W PIŃCZOWIE
z dnia 20 marca 2024 roku

w sprawie przyjęcia Powiatowego programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową w powiecie pińczowskim na lata 2024-2028

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 107) w związku z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.) Rada Powiatu uchwała co następuje:

§1. Przyjmuje się „Powiatowy Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową na lata 2024-2028” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Pińczowskiego.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU

mgr inż. Ireneusz Gołuszka

**PROGRAM
PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH
PRZEMOC DOMOWĄ
W POWIECIE PIŃCZOWSKIM
NA LATA 2024-2028**

SPIS TREŚCI

- 1. WSTĘP**
- 2. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU**
- 3. CELE PROGRAMU PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNEGO**
- 4. ODBIORCY PROGRAMU**
- 5. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU**
- 6. ZAKRES TEMATYCZNY**
- 7. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI**
- 8. DOKUMENTACJA**
- 9. EWALUACJA I MONITORING**
- 10. REALIZATORZY PROGRAMU**
- 11. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA**
- 12. ZAKŁADANE REZULTATY**

1. WSTĘP

Rodzina i dom powinny być środowiskiem zapewniającym poczucie bezpieczeństwa, miłości i spokoju, niestety poprzez dotknięcie zjawiskiem przemocy domowej często jest miejscem strachu i cierpienia. Przemoc domowa jest częstym czynem społecznym, które niszczy ludzi niezależnie od ich pozycji społecznej czy ekonomicznej. Stanowi problem, którego nie wolno lekceważyć, gdyż wpływa destrukcyjnie nie tylko na człowieka będącego osobą doznającą przemocy, ale również na całą rodzinę. Bierność społeczeństwa na problem przemocy domowej sprzyja wzrostowi skali tego zjawiska. W wielu środowiskach jest ona nadal traktowana jako temat tabu, o którym ofiary przemocy wstydzą się mówić głośno. Wiele ofiar doznaje przemocy, jednocześnie latami skrywając rozmiar doznawanej krzywdy. Bez wątpliwości należy ją zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych, o dużej szkodliwości społecznej. Przemoc narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Zaburza wewnętrzny system rodziny, jej funkcjonowanie, w którym tworzą się nieprawidłowe relacje pomiędzy poszczególnymi członkami. Może spowodować rozbitcie rodziny, począwszy od rozwodu rodziców, po odebranie dzieci i umieszczenie ich w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Nic nie usprawiedliwia przemocy, niezależnie jaką formę przybiera. Przemoc jest przestępstwem. Dlatego trzeba informować osoby doznające przemocy w rodzinie o ich prawach i motywować, aby wyszły z cienia i pozwoliły sobie pomóc.

Działania w obszarze przeciwdziałania przemocy należą do zadań i obowiązków instytucji oraz służb. Z uwagi na złożoność problemu przemocy domowej, najistotniejszą rolę w procesie jej przeciwdziałania odgrywa podejście interdyscyplinarne, a także stosowanie działań systemowych. Władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim osobom pokrzywdzonym równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także zwiększać skuteczność przeciwdziałania przemocy domowej.

Należy zawsze pamiętać:

1. Każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy.
2. Każdy człowiek ma prawo czuć się bezpiecznie w swoim domu.
3. Każdy człowiek ma prawo do szacunku i godnego traktowania.
4. Każdy człowiek ma prawo do swobodnego wyrażania swojego zdania i współdecydowania o sprawach dotyczących jego i jego rodziny.
5. Każdy człowiek ma prawo się mylić i być niedoskonałym.
6. Każdy człowiek ma prawo szukać pomocy, gdy jego prawa są łamane.

Głównym celem niniejszego programu jest przeciwdziałanie przemocy domowej i zwiększenie skuteczności pomocy dla osób, których ten problem dotyczy.

2. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (MP. z 2023, Poz. 1232);
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz.1249 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz.U. 2023 poz. 1166);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz.U. 2023 poz. 1164);
- Ramowy Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla Osób Stosujących Przemoc Domową w Województwie Świętokrzyskim na lata 2023-2028 (Uchwała Nr 8395/23 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 grudnia 2023 r);

3. CELE PROGRAMU PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNEGO

Celem programu jest utrwalenie przez sprawców przemocy zmian postaw i zachowań nabytych w trakcie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, a w konsekwencji zatrzymanie przemocy domowej. Obejmuje również poprawę jakości życia osób i rodzin dotkniętych przemocą, poprzez nabycie wiedzy, rozwijanie i utrwalanie kompetencji sprawców przemocy w zakresie komunikacji z osobami najbliższymi opartych na szacunku, bez zachowań przemocowych. Doprowadzi to do zwiększenia bezpieczeństwa i poprawy funkcjonowania rodzin, w których występuje problem przemocy.

Cele szczegółowe:

- wzbudzanie motywacji wewnętrznej do zmiany zachowania sprawcy przemocy przez analizę przyczyn postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań;
- zdobycie lub poszerzenie wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych;
- nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów bez użycia przemocy;
- nabycie i kształtowanie umiejętności prospołecznych, w tym: asertywności, empatii, rozpoznawania, nazywania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych

- i konfliktowych, w tym radzenia sobie ze stresem, lękiem i złością;
- poszerzanie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych;
- nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy;
- rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych i partnerskich;
- pogłębianie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje społeczne i sposobów jej przeciwdziałania;
- diagnozowanie potrzeb i nabywanie umiejętności dobierania prawidłowych strategii w ich zaspokajaniu;
- wzmacnianie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.

4. ODBIORCY PROGRAMU

Program skierowany jest do osób, które:

- chcą się zgłosić dobrowolnie,
- osoby skierowane przez podmioty oraz instytucje (MOPR, Zespół Interdyscyplinarny, kuratorów sądowych),
- ukończyły program korekcyjno-edukacyjny,
- aktualnie biorą udział w programie korekcyjno-edukacyjnym (cykl jest w końcowej fazie realizacji oraz prowadzone są działania rekrutacyjne do programu psychologiczno-terapeutycznego) i z diagnozy dokonanej przez realizatora programu korekcyjno-edukacyjnego wynika wskazanie, a ze strony uczestnika gotowość do dalszej, pogłębionej pracy,
- osoby, które nie uczestniczyły w programie korekcyjno-edukacyjnego, ale prezentują dużą świadomość i motywację do pracy nad korekcją/rozwojem własnego funkcjonowania w relacjach rodzinnych, np. w wyniku innych kontaktów ze specjalistami (terapeutami, psychoterapeutami, i innymi),
- osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych po zakończonym programie psychoterapii uzależnień,
- pary małżeńskie/partnerskie, których relacja miała charakter przemocowy, a które wykazują pozytywną motywację do pracy nad korekcją/rozwojem relacji rodzinnych.

Udział w programie jest dobrowolny i bezpłatny. Niezbędna jest indywidualna decyzja o uczestnictwie w Programie osoby stosującej przemoc domową.

Uczestnikami programu nie mogą być:

- osoby z poważnymi zaburzeniami osobowości,

- osoby z zaburzeniami psychicznymi,
- osoby uzależnione od narkotyków i alkoholu, które nie przeszły lub nie podjęły terapii.

Na czas uczestnictwa w Programie uczestnicy zobowiązani są do przestrzegania następujących reguł:

- zadeklarować swój udział w Programie i udział z spotkaniach,
- zakończyć używania jakiejkolwiek formy przemocy domowej,
- informować o planowanych nieobecnościach,
- w spotkaniach grupowych czy indywidualnych dopuszczalne są 2 nieobecność na zajęciach podczas trwania całego Programu,
- bezpieczne i zgodne z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach w tym zachowanie trzeźwości i powstrzymanie się od używania innych substancji zmieniających świadomość,
- podpisania kontraktu oraz zgody na kontaktowanie pracownika Programu z instytucjami i rodziną,
- wyrażenie zgody na badania ewaluacyjne i monitorujące w trakcie trwania programu oraz przez 3 lata od jego zakończenia.

5. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja programu przebiega w zależności od specyfiki uczestników, w tym szczególnie w zależności od:

- zdiagnozowanych czynników wpływających dotychczas i aktualnie na relacje w rodzinach uczestników,
- poziomu samoświadomości i motywacji uczestników i ich członków rodziny – do pracy korekcyjnej.

Programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową prowadzi się w formie spotkań indywidualnych i grupowych.

Łączny czas trwania programu obejmuje 25 godzin zegarowych na jednego uczestnika.

W trakcie cyklu programowego poszczególne formy spotkań mogą być stosowane przemiennie, tak aby w największym stopniu zindywidualizować i dostosować oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne do potrzeb osób stosujących przemoc domową.

Rekomenduje się, aby zajęcia były prowadzone w grupie min. 5 osób, a maks. 15 osób.

Przerwy między kolejnymi zajęciami nie powinny być dłuższe niż dwa tygodnie.

Wskazane jest, aby Program prowadzony był przez dwie osoby, najlepiej kobietę i mężczyznę.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób

stosujących przemoc domową mogą być prowadzone w soboty.

Współpraca realizatorów w innych specjalistami

- określenie możliwości współpracy w zależności od dostępności specjalistów i możliwości wymiany informacji i form pomocy,
- ochrona danych osobowych klientów: określenie jakie dane/informacje zamieszczone będą w dokumentacji, gdzie przechowywana będzie dokumentacja.

W celu optymalizacji – poszerzenia diagnozy stanu i sytuacji klienta i jego rodziny oraz wypracowania wspólnie z klientem (uczestnikiem programu) strategii korekcji funkcjonowania w relacji z rodziną, możliwe jest pozyskiwanie informacji o sytuacji klienta/rodziny od innych specjalistów. Możliwość taka istnieje wyłącznie:

- po uzyskaniu zgody klienta,
- w ramach jednej jednostki lub w ramach programu, w którym zatrudnieni są specjaliści,
- w relacjach zewnętrznych
- w miarę możliwości i posiadanych zasobów
- po uzyskaniu zgody klienta.

Założenia programowe w skutecznym osiągnięciu założonych celów i rezultatów przewidują współpracę z instytucjami i organizacjami, którymi są:

- Ośrodki Pomocy Społecznej (Zespoły Interdyscyplinarne),
- Sąd,
- Kuratorzy zawodowi,
- Policja,
- Służba zdrowia
- Organizacje pozarządowe, kościoły i organizacje kościelne,
- Rodziny uczestników programu.

Kontynuacja działań podejmowanych w ramach programu psychologiczno-terapeutycznego

- wskazania do dalszej pracy dla klientów: w oparciu o obserwacje przekazywane uczestnikom w formie informacji zwrotnych przez prowadzących i sformułowane na ostatnich spotkaniach,
- określenie możliwości dalszej pracy klientów z realizatorami programu, przedstawienie propozycji dalszej pracy, kontaktów z innymi specjalistami.

6. ZAKRES TEMATYCZNY

Zawartość merytoryczna i szczegółowe treści oraz sposób realizacji programu psychologiczno-terapeutycznego wynikają z przyjętej przez realizatorów koncepcji teoretycznej, jednak wskazane jest, aby uwzględniane były następujące obszary tematyczne:

- analiza mechanizmów i czynników wpływających na stan relacji, budowanie pozytywnych aspektów wpływu na relację, ćwiczenie komunikacji w relacji, rola informacji zwrotnych, w tym od osoby prowadzącej,
- tworzenie strategii rozwoju relacji po zakończeniu programu - kontynuacji w kontakcie z innymi specjalistami.
- integracja, budowanie bezpieczeństwa w grupie (w przypadku realizacji programu w formie pracy grupowej),
- przekaz i praca warsztatowa w obrębie treści założonych w programie i wynikających z diagnozy sytuacji uczestników,
- edukacja w zakresie podstawowym dotyczącego zjawiska przemocy domowej (szczególnie dla osób, które nie uczestniczyły w zajęciach programu korekcyjno-edukacyjnego),
- komunikacja w relacji – style komunikacji: agresywny, uległy, asertywny,
- rozwijanie i utrwalanie metody komunikacji z osobami najbliższymi, bez stosowania przemocy,
- rola emocji w relacji, umiejętność wyrażania emocji bez agresji,
- poznawanie siebie w relacjach: diagnozowanie osobistych uwarunkowań, blokad, zasobów mających wpływ na funkcjonowanie w relacjach,
- analiza swoistych dla danego związku czynników zagrożenia i czynników wzmacniających pozytywny rozwój relacji,
- wyznaczenie kierunków rozwoju relacji związku (rodziny) – strategia własnych działań uczestników programu i wspomagania się specjalistami.

7. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

1. Program psychologiczno-terapeutyczny realizowany będzie w oparciu o zasoby lokalowe Starostwa Powiatowego w Pińczowie w zakresie formalnego naboru uczestników.
2. Indywidualne spotkania odbywać się będą w pomieszczeniach Ośrodka Interwencji Kryzysowej.
3. Zajęcia grupowe organizowane będą w pomieszczeniach należących do zasobów lokalowych Starostwa Powiatowego.

W przypadku realizacji programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową w tym samym miejscu, w którym udziela się pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej, należy zadbać o bezpieczeństwo osób doznających przemocy domowej

8. DOKUMENTACJA

Wszystkie działania i czynności wobec osób objętych programem psychologicznoterapeutycznym,

ze szczególnym uwzględnieniem osiągniętych efektów powinny być udokumentowane. Dokumentacja dotyczy zarówno prowadzonych oddziaływań grupowych i indywidualnych, jak i monitoringu osób, które ukończyły program:

- założenia programowe,
- listy obecności,
- wyrażenie zgody przez uczestnika na kontakt z partnerami i instytucjami,
- korespondencję z urzędami i uczestnikami,
- ankiety,
- raporty,
- dokumentacja indywidualna: ogólne zapisy – podstawowe dane informacyjno-diagnostyczne; tematyka spotkań, bez opisywania szczegółów sytuacji zdrowotnej i emocjonalnej klientów.

9. EWALUACJA I MONITORING

Przebieg i efekty oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie objęte są działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi prowadzonymi przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pińczowie jako jednostka realizująca w imieniu Powiatu Pińczowskiego program lub podmioty, którym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pińczowie zleciło realizację prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych w trakcie jego trwania i w okresie do 3 lat po jego zakończeniu. Jednostka realizująca program powinna min. Raz na pół roku otrzymać informacje dotyczącą funkcjonowania sprawcy w środowisku domowym. Realizator Programu zobowiązany jest współpracować w powyższym z zespołem interdyscyplinarnym funkcjonującym w gminie właściwej ze względu na miejsce zamieszkania uczestnika Programu.

- Za osobę, która przystąpiła do Programu psychologiczno-terapeutyczny uznaje się osobę, która podpisała kontrakt określający zasady uczestnictwa w programie, odbyła indywidualną rozmowę z trenem oraz uczestniczyła w min. 3 godzinach zegarowych spotkań grupowych i/lub indywidualnych.

- Za osobę, która ukończyła Program psychologiczno-terapeutyczny uznaje się osobę, która odbyła minimum 25 godzin zegarowych zajęć w ramach prowadzonego przez dany powiat programu korekcyjno-edukacyjnego:

- podsumowanie na ostatnim spotkaniu,
- przeprowadzenie badania ankietowego na zakończenie cyklu spotkań programowych,
- rozmowa,
- obserwacja,
- monitoring osoby/rodziny po zakończeniu programu – prowadzony w uzgodnieniu z klientem

w sprawie: sposobu monitorowania, podmiotów/osób prowadzących monitoring.

EWALUACJA

W celu sprawdzenia zasadności, usprawnienia i zwiększenia efektywności oddziaływań psychologicznoterapeutycznych, program podlega ewaluacji. Ewaluacja umożliwi pomiar skuteczności prowadzonych oddziaływań wobec uczestników zajęć. Oceny efektywności programu dokonywać można na podstawie następujących kryteriów:

- liczba osób, wobec których grupa diagnostycznopomocowa wnioskuje do zespołu interdyscyplinarnego o wydanie skierowania do uczestnictwa w programach psychologicznoterapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, które zostały skierowane przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach psychologicznoterapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, które zgłosiły się lub zostały zgłoszone do udziału w programie,
- liczba osób, które przystąpiły do programu,
- liczba osób, które ukończyły program,
- liczba osób, które uporczywie uchylały się od uczestnictwa w programie,
- liczba osób stosujących przemoc, które po ukończeniu programu powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej,
- ocena efektów programu – na podstawie ankiety ewaluacyjnej przeprowadzonej wśród uczestników programu (np. ocena korzyści uczestnictwa w programie, poziomu zadowolenia z udziału w programie, bezpośrednich efektów, wymiernych zmian u uczestników, proponowanych treści, sposobu prowadzenia zajęć, efektów odroczonego w czasie związanych ze zmianami w zachowaniu, życiu rodzinnym osobistym uczestników programu itp.).

10. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorami programu mogą być:

- osoby posiadające wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika lub resocjalizacja, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, lub
- osoby posiadające tytuł zawodowy magistra na kierunku psychologia lub pedagogika lub na, uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, kierunku resocjalizacja, lub
- osoby będące terapeutami lub psychoterapeutami.

Osoby, o których mowa w ust. 1, są obowiązane posiadać udokumentowany co najmniej 3-letni staż

pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową mogą również prowadzić osoby posiadające udokumentowane prowadzenie co najmniej pięciu edycji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

11. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań w zakresie administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia więc budżet państwa. W związku z tym, planowanie wydatków następuje na poziomie powiatów rokrocznie, a realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel.

12. ZAKŁADANE REZULTATY PROGRAMU

Zakłada się, że realizowany Program psychologiczno – terapeutyczny doprowadzi do utrwalenia zmiany postaw i zachowań nabytych w trakcie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, a w konsekwencji przyczyni się do zatrzymania przemocy w rodzinie. Przewidywane efekty realizacji Programu:

- minimum 1 edycja w ciągu każdego roku kalendarzowego,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa oraz poprawa jakości życia rodziny uczestnika,
- zatrzymanie przekazywania przemocowych wzorców rozwiązywania problemów w rodzinie,
- uświadomienie uczestnikowi osobistej odpowiedzialności za zachowania wobec rodziny,
- wzrost kompetencji uczestników programu w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów w związku i rodzinie,
- wzrost kompetencji uczestników w zakresie podejmowania działań zaradczych i interwencyjnych.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU

mgr inż. Irenusz Sołuszka